

Nr 18*Konstitutionsutskottets memorial med förslag till lag angående
ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om
ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande.*

Gällande rätt m. m. Intill år 1933 reglerades frågan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande helt i riksdagsordningen. Sagda år överflyttades till en av Konungen och riksdagen gemensamt beslutad stadga de av förevarande bestämmelser, som närmare reglerade villkoren för berörda ersättning. Sedan år 1941 gäller emellertid en annan fördelning av bestämmelserna i ämnet mellan grundlag och särskilt beslutad stadga. I riksdagsordningen (§ 23) finnes numera allenast en föreskrift om riksdagsmans principiella rätt till arvode och reseersättning. I övrigt hänvisas till bestämmelser i särskild av Konungen och riksdagen beslutad stadga. Nu gällande stadga är av den 21 februari 1941. Den har efter sin tillkomst ändrats vid flera tillfällen, senast år 1954. De nuvarande reglerna om ersättning innebära i huvudsak följande.

Riksdagsman åtnjuter ett årligt grundarvode å 9 000 kronor samt därutöver kostnadsersättning. Kostnadsersättningen utgår med 3 000 kronor för år, om riksdagsmannen är bosatt i Stockholm eller inom ett område, som begränsas av en cirkellinje, dragen på ett avstånd av femton kilometer från Gustav Adolfs torg i Stockholm, och eljest med 8 000 kronor för år. Därest riksdagen skulle sammanträda å annan ort än Stockholm, skall dock kostnadsersättningen utgöra 3 000 kronor för riksdagsman, som är bosatt å sammanträdesorten, och 8 000 kronor för annan riksdagsman. Vid tillämpning av förevarande bestämmelser skall riksdagsman anses bosatt å den ort, där han är mantalsskriven.

Riksdagsman har även rätt till fria resor å statliga och enskilda järnvägar. Under tid, då riksdagen håller session, äger riksdagsman, som åtnjuter den högre kostnadsersättningen, därjämte rätt till ersättning av det allmänna för resa med annat färdmedel mellan riksdagsorten och hemorten.

Pension utgår enligt regler av huvudsakligen följande innebörd.

Den som varit ledamot av riksdagen minst åtta år äger, sedan han uppnått 65 års ålder och upphört att vara riksdagsman, rätt till pension. Pension kan också, efter prövning av fullmäktige i riksgäldskontoret, utgå till den som varit riksdagsledamot mindre än åtta år eller som ej uppnått 65 års ålder. Pensionen utgör lägst 2 400 kronor (efter ledamotskap under åtta år eller kortare tid) och högst 6 000 kronor per år (efter tjugo år eller längre tid). För varje år utöver åtta ökas pensionen med 300 kronor intill maximibeloppet.

Till änka efter riksdagsledamot utgår i regel pension med hälften av den pension, som skulle ha tillkommit maken med hänsyn till den tid han vid silt frånfalle tillhört riksdagen.

Efterlevande barn och adoptivbarn till riksdagsledamot kunna under särskilda omständigheter och efter särskild prövning av fullmäktige i riksgäldskontoret få pension.

Ingen föreskrift finnes om samordning av riksdagspensionen med allmän folkpension. Däremot är riksdagspensionen samordnad med lön eller pension, som den vilken är berättigad till riksdagspension uppbär på grund av anställning i allmän, d. v. s. statens eller kommuns, tjänst. Samordningen innebär viss reduktion av riksdagspensionen, i regel med hälften. De sammanlagda förmånerna må dock icke överstiga det högsta belopp som må utgå i pension enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Vidare gäller, att riksdagspensionen skall minska endast i den mån det erfordras för att de sammanlagda förmånerna (bortsett från rörliga tilläggsförmåner) ej skola överstiga 6 000 kronor.

Utskottet. Vid den omprövning av frågan om ersättning för riksdagsmannauppdragets fullgörande, som utskottet företagit, har utskottet blivit övertygat om önskvärdheten av en förutsättningslös utredning i ämnet. Utredningsarbetet bör anförtros en av fullmäktige i riksgäldskontoret tillsatt, allsidigt sammansatt kommitté. Denna bör i sitt arbete ha tillgång, antingen genom ledamöter eller genom eljest tillkallad expertis, såväl till personer med grundlig kännedom om riksdagen och dess arbetsformer som till personer med erfarenhet av löne- och andra därmed sammanhängande frågor på arbetsmarknaden.

Bland frågor, som kommittén bör upptaga till behandling, må först nämnas spörsmålet, huru ersättningen till riksdagsmän bör avvägas med hänsyn såväl till riksdagsarbetets speciella natur som till önskvärdheten av att personer av ekonomiska skäl icke komma att anse sig förhindrade mottaga riksdagsmannaupdrag. Detta uppdrag medför sålunda ofta för sin innehavare, att hans ordinarie inkomst helt eller delvis bortfaller. En undersökning av inkomstbortfallets storlek och verkan bör därför komma till stånd. Vidare finner utskottet erforderligt att till prövning upptages spörsmålet om den lämpliga avvägningen mellan riksdagsmännens grundarvode och deras kostnadsersättning, den senare skattefri. Avvägningen mellan de två olika belopp, varmed nämnda ersättning för närvarande utgår, torde likaledes böra omprövas. I anslutning till utredningen av frågan om riksdagsmännens arvoden bör en omprövning av riksdagsmännens pensioner ske. Härvid bör bl. a. uppmärksammas frågan om samordning av riksdagsmannapension med folkpension och eventuellt förekommande annan pension. Även andra frågor än de nu nämnda kunna i förevarande sammanhang förtjäna att uppmärksammas från kommitténs sida.

Utredningsarbetet bör bedrivas så, att resultatet därav kan framläggas för riksdagen i sådan tid, att reviderade bestämmelser i ämnet kunna träda i kraft senast den 1 januari 1959.

I avbidan på resultatet av den ovan föreslagna utredningen har utskottet nu ansett sig böra inskränka sig till att föreslå en av förhållandena motiverad höjning av riksdagsmännens grundarvoden från 9 000 till 12 000

kronor för år samt av deras pensioner från nuvarande lägsta belopp å 2 400 kronor och högsta belopp å 6 000 kronor till lägst 3 000 och högst 7 200 kronor för år.

Under återopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen ville uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att föranstalta om en allsidig och förutsättningslös utredning av frågan om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande och därmed sammanhängande frågor;

2) att riksdagen ville för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande

Härigenom förordnas, att 1 och 7 §§ stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Riksdagsman åtnjuter	— — — — —	riksdagsmannaupdraget upphör.
Arvodet utgöres	— — — — —	kostnaderna (kostnadsersättning).
Grundarvode utgår	med 9 000	Grundarvode utgår med 12 000
kronor för år.		kronor för år.

Kostnadsersättning utgår — — — — — för år.

Vid tillämpning — — — — — är mantalsskriven.

7 §.

Den, som — — — — — till pension.

Fullmäktige i — — — — — års ålder.

Pensionen utgör, med nedan angivna undantag, för den som tillhört riksdagen åtta år eller i andra stycket avsedd kortare tid, 2 400 kronor för år och för den, som tillhört riksdagen tjugu år eller längre tid, 6 000 kronor för år. För varje år utöver åtta ökas pensionen med 300 kronor, intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts.

Uppbär den som äger rätt till pension på grund av riksdagsmannaupdrag, tillika lön eller tjänstepension på grund av anställning i allmän

Pensionen utgör, med nedan angivna undantag, för den som tillhört riksdagen åtta år eller i andra stycket avsedd kortare tid, 3 000 kronor för år och för den, som tillhört riksdagen tjugu år eller längre tid, 7 200 kronor för år. För varje år utöver åtta ökas pensionen med 350 kronor, intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts.

Uppbär den som äger rätt till pension på grund av riksdagsmannaupdrag, tillika lön eller tjänstepension på grund av anställning i allmän

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tjänst, skall, så länge sådan annan förmån åtnjutes, förstnämnda pension minskas med hälften, med iakttagande likväl av dels att pension enligt denna stadga ej må utgå med större belopp än att de sammanlagda förmånerna icke överstiga det högsta belopp som må utgå i pension enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, dels ock att minskning skall ske endast i den mån så erfordras för att sagda förmåner, däri dock ej inberäknade rörliga tilläggsförmåner, tillhoppa ej överstiga 6 000 kronor.

tjänst, skall, så länge sådan annan förmån åtnjutes, förstnämnda pension minskas med hälften, med iakttagande likväl av dels att pension enligt denna stadga ej må utgå med större belopp än att de sammanlagda förmånerna icke överstiga det högsta belopp som må utgå i pension enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, dels ock att minskning skall ske endast i den mån så erfordras för att sagda förmåner, däri dock ej inberäknade rörliga tilläggsförmåner, tillhoppa ej överstiga 7 200 kronor.

Pension jämlikt — — — — — makts tjänst.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1957.

Till den som före nämnda dag upphört att vara ledamot av riksdagen och jämlikt äldre bestämmelser om pension till riksdagsman eller jämlikt beslut, som fattats eller kan komma att fattas av fullmäktige i riksgäldskontoret, äger eller får rätt till sådan pension, skall, där ej annat stadgas, pension utgå med belopp, som sägs i 7 § tredje och fjärde styckena.

Vad nu stadgats skall äga motsvarande tillämpning i fråga om pension till riksdagsmans efterlevande jämlikt 8 eller 9 §.

Stockholm den 16 maj 1957

På konstitutionsutskottets vägnar:

J. W. PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, Englund, Georg Pettersson, Wahlund, Olsén, Erik Olsson, Ragnar Bergh, Fritiof Karlsson och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Hallén*, Pettersson i Norregård, von Friesen*, Norén, Håstad, Spångberg, Swedberg, Jonsson i Haverö, Schtstedt och Olofson.

*Ej närvarande vid justeringen.